

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio Practica ...

Unà cum Rubricis ejusdem Missæ brevibus Notis illustratis

De SS. Missæ Sacrificio Juxta Ritum Romanæ Ecclesiæ offerendo - Unà
cum Rubricis ejusdem Missæ brevibus Notis illustratis

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1676

Titulus I. De Officio Diaconi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48307](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48307)

ibidem tutam, ac in praxi securam vocat. Sequitur quartò. Si Particula vel Hostia reperiatur, de qua prudenter dubitari potest, num consecrata sit, adorandam esse sub conditione, reservandam in corporali aut tabernaculo, & in proxima vel eadem Missa ante ablutionis sumptionem à Sacerdote sumendam esse.

P A R S III.

DE MINISTRO RUM
OFFICIIS.

ET si ea, quæ ad Officium Diaconi & Subdiaconi pertinent, satis clarè in Rubricis Missalis explicata habeantur, quia tamen ex una parte hæ ipsæ illorum functiones cum functionibus Celebrantis permixtæ ibidem indicantur; ex altera verò parte negari non potest, plurimum memoriam in eiusmodi actionibus discendis & retinendis juvari, si ea, quæ ad quodvis Officium pertinent, ab alijs functionibus separata sub unum aspectum ponantur; & præterea etiam plerumque talibus Tironibus Missalia ad manum non sunt, visum est omnino è re fore, si hoc quoque subsidium dictis Tironibus non negaretur, id quod in hac parte breviter præstabitur.

TITULUS I.

DE OFFICIO DIACONI.

§. I.

Quid ab egressu usque ad Offertorium ei sit observandum.

I. Paratis omnibus rebus ad Sacrificium necessarijs, induit se Diaconus paramentis, & ad hoc juvatur à Ministris, ipse verò postea Celebrantem in paramentis induendis juvat, dumque amictum & stolam porrigit, easdem prope Crucem prius osculatur. Quod idem osculum etiam figit, quando

ipse pro se eas vestes & Manipulum accipit. Stulam verò dum induit, eam à lævo latere supra humeros ad dextram ducit, & sub brachio dextro cingulo connectit.

II. Dato ad exeundum signo Naviculam à Thuriferario accipit, & Celebranti cochlear porrigit, ita tamen ut tam hïc, quàm aliàs, quando id porrigit, semper & ipsum cochlear, & manum Celebrantis osculetur.

III. Postea faciens Cruci & Celebranti profundam reverentiam, junctis ante pectus manibus, capite cooperto ante Sacerdotem egreditur ad Altare. Si Celebrans pluviali utatur, ipse fimbrias ejusdem apprehendens Celebrantem à dextris comitatur.

IV. Ubi ad aram ventum est, suum birretum substituto porrigit, & à Celebrante quoque birretum cum Osculo accipit, ac Cæremoniario tradit, quæ tamen Oscula semper omittit in Officio Defunctorum, ac quando Venerabile Sacramentum prostat. Tum profundam Cruci reverentiam facit, aut si adsit Venerabile in Altari, omnino genuflectit.

V. Si asperio Aquæ benedictæ faciendâ sit, à Substituto asperforium accipit, illudque & manum Celebrantis osculans eidem Celebranti porrigit; si tamen Venerabile Sacramentum proftet, utrumque osculum omittendum est, quod idem etiam in aliarum rerum porrectione observandum erit.

VI. Quando Celebrans inchoat Psalmum *Judica*, ipse se quoque signo Crucis signat, & respondet Celebranti. Eodem modo se Cruce signat ad Versum *Adiutorium*, & ad *Indulgentiam*. Ad *Gloria Patri* verò caput inclinat. Cùm dicit *Confiteor* profundè se inclinat, & ad illa verba: *Et tibi Pater*: parùm se versùs Celebrantem convertit. Dum autem dicit *mea culpa*, dextrâ ter pectus percutit, sinistra infra pectus positâ. Ad *DEVS tu conversus* inclinat se cum Celebrante quoad humeros, non tamen ad Orationem deducit manus; quas semper, quando ijs ad Crucem aut percussione pectoris non utitur, moderatè erectas, & ita conjunctas, ut, quantum fieri potest, Dalmaticam non tangant, gerere debet.

VII. Dum Celebrans ad Altare ascendit, ipse ejus vestem anteriorem & albam attollit, & ubi is Altare osculatur, ipse Diaconus manibus junctis ante pectus, non super Altare positus genuflectit, & naviculam à Substituto accipit, parùmque incli-

inclinatus versùs Celebrantem dicit stans: *Benedicite Pater Reverende*: simulque cochlear porrigit, & iterum post incensum impositum accipit, semper & illud, & manum Celebrantis osculans. Subinde naviculam Thuriferario reddit, & ab eo thuribulum accipit, & osculans extremitatem catenæ & manum Celebrantis ita illud offert, ut catenæ summitas in manu sinistra, altera verò pars prope ipsum vas constituta in dextra Celebrantis collocetur. Dato Thuribulo stat aliquantulum post Celebrantem, & posteriorem partem Planetæ parùm elevat prope humeros, & quoties Celebrans ante mediũ Altaris transiens reverentiam facit, ipse genuflectit; dum verò Reliquias incensans Cruci priùs reverentiam facit, ipse quoque Diaconus solùm profundam reverentiam facit, cum Rubricæ p. 2. tit. 4. n. 7. solùm dicant, eum genuflectere debere, quando transit ante Crucem. Finitâ incensatione stans à latere Epistolæ in secundo gradu accipit thuribulum cum osculo manus & catenulæ à Celebrante, & recedens paululùm ab Altari Celebrantem incensat, factâ antè & post profundâ reverentiâ, & tunc thuribulũ Cæremoniario reddit.

VIII. Post incensationem accedit ad dextram Celebrantis super secundum gradum, & ibi stat junctis ante pectus manibus. Signat autem se perinde ut Celebrans ad Introitum signo Crucis, & ad *Gloria Patri* caput versùs Crucem inclinat. Cum autem Celebrans in eodem loco *Kyrie eleison* dicit, ipse alternatim respondet, & statim post Subdiaconum, factâ priùs Cruci reverentiâ ad locum pro sessione deputatum accedit, ibique birretum Celebranti cum osculo illius & manus Celebrantis porrigit, & Casulam illius elevat ad sessionem commodiùs peragendam. Si verò non sedendum sit, tunc post introitum collocat se post Celebrantem iu secundo gradu.

IX. Quando Celebrans dicit Hymnum *Gloria*, ipse ad Altare ascendit, & stans à dextris, & manibus junctis ante pectus cum eodem Hymnum recitat, & caput ad *Adoramus, gratias, Domine I E S V, suscipe* perinde ut Celebrans inclinat, & in fine Cruce se signat. Tum iterum factâ genuflexione per breviorẽ viam ad sedem accedit, ibique manibus super genua extensis, & digitis junctis, capitèque cooperto sedet, quod tamen nudat, & inclinat, quoties supradicta verba à Choro canuntur. Si verò Celebrans non sedeat ad Hymnum

(uti fieri deberet Venerabili exposito) tum manet in eodem loco stans à dextris Celebrantis, donec Hymnus à Choro absolvatur, sic Gavantus p. 2. tit. 4. lit. N. asserens ita communio-riorem usum Romanum habere. Quia tamen Rubrica tit. 4. n. 7. quotiescunque Diaconus & Subdiaconus nihil cum Celebrante dicendum aut agendum habent, præcipit, ut unus post alterum stet à tergo Celebrantis, ideo alij, saltem in nostris partibus, plerumque etiam hunc modum servant, quos proin, ubi consuetudo sic habet, imitari licebit.

X. Prodeunte Cæremoniario ad finem Hymni & signo ad surgendum dante, surgit, posito birreto suo, ipse à Celebrante cum debitis osculis birretum accipit, & in illius sede collocat, sicque per longiorem viam iterum ante Celebrantem ad Altaris infimum gradum accedit, & transeunti Celebranti caput inclinât. Postquam verò Celebrans ad Altare ascendens *Dominus vobiscum* cantat, ipse post illum in secundo gradu stans cum eodem ad cornu Epistolæ accedit, ibique manibus junctis post eum iterum consistens, finitis Orationibus ad ipsum factâ genuflexione accedit, & stans à dextris illius, folia, si opus sit, vertit, *DEO gratias* in fine Epistolæ respondet, & se in genuflectendo, capite inclinando &c. conformat, ibique manet, donec veniat Subdiaconus.

XI. Dum Celebrans incipit Evangelium, accipit ipse librum Evangelij de manibus Cæremoniarj, & solus procedens ad medium Altaris, ante pectus elevatum gerens, & in infimo gradu genuflectens, collocat illum quasi jacentem super medium Altaris, ibique genu flexo stat in secundo gradu quasi medius inter Celebrantem, & Subdiaconum usque ad finem Evangelij. Finito Evangelio accedit ad partem Epistolæ, ibique per gradus ascendens ad Celebrantem, ministrat ei naviculam & cochlear more solito pro incenso benedicendo, quâ benedictione peracta, naviculâque Substituto restituta, genuflectens in supremo gradu Altaris, manibus junctis, & inclinato capite dicit: *Mundus cor meum* &c. eoque finito surgit, & ambabus manibus librum de Altari accipiens, flectit iterum in supremo gradu, & conversus ad Celebrantem dicit: *Iube Domne benedicere*, & dum Celebrans manum super librum extendit, eandem osculatur. Acceptâ postea benedictione descendit in planum, fa-

ctaque

Etâque genuflexione, ad locum Evangelij extra Cancellos procedit, librum ante pectus portans, Subdiacono à sinistris comitante. Postea è regione Subdiaconi stans librum apertum ei in manus tradit, & finito cantu in Choro, junctis ante pectus manibus *Dominus vobiscum* canit: dum canit *Sequentia*, signat pollice dextro initium Evangelij in libro, sinistrâ super librum positâ, reliquis digitis explicatis. Postea se ipsum in fronte, ore & pectore, eodem modo signat, sinistrâ pectori admotâ. Dum cantatur à Choro *Gloria tibi Domine*, ipse de manu Thuriferarij Thuribulum accipiens incensat librum in medio, deinde à parte dextra libri, suâ autem sinistrâ, & tandem à parte sinistra libri, suâ autem dextrâ, tribus ductibus, redditoque thuribulo, manibus junctis prosequitur Evangelium, caput versùs librum inclinans, quoties Nomen JESUS aut MARIA aut Sancti illius diei canit. Finito Evangelio redit ad medium Altaris, ibique Thuribulum accipiens ter incensat Celebrantem, antè & post profundè se inclinans, redditque Thuribulum, quam tamen incensationem in Missa solemnè pro Defuncto non facit, uti nec benedictionem perit.

XII. Si Concio sit futura, primò juvat, si opus sit, Cæremoniarij in Casula Celebranti detrahenda, tum ipse Dalmaticam deponit, & dicto à Concionatore Evangelio cum Celebrante ad sedem præparatam accedit. Concione finitâ iterum ad Altare rediens, Dalmaticâ resumptâ, stat post Celebrantem, ac cantato *Credo*, ad Altare accedit, & cum eo Symbolum prosequitur inclinans caput, & genuflectens, quoties Sacerdos id facit, ac postea ad sedem accedens omnia observat, sicut ad *Gloria in excelsis* supra dictum est.

XIII. Cùm verò in Symbolo *Et incarnatus est*, cantatum fuerit, surgit, birretum ponit supra sedem, & profundè se inclinans Celebranti vadit ad Credentiam, accipit à Cæremoniario bursam ambabus manibus veluti jacentem, & illam usque ad faciem elevatam, parte aperta ad se conversa, solus sine comite per planum defert ad Altare, factâ in transitu Celebranti reverentiâ, & ante infimum gradum genuflexione ascendit, ibique ex bursa, quam in latere Evangelij ita collocat, ne impediatur, Corporale depromit, & explicat, ita ut ora Corporalis oram mensæ Altaris contingat, & pars

Cruce signata sit in medio, ubi Celebrans eam osculari debet; denique genuflectens, manibus ante pectus junctis, per breviorē viam descendit, & factā Celebranti debitā reverentiā sedet, tegitque.

§. II.

Quid ab Offertorio usque ad finem observandum.

I. **P**ostquam Symbolo cantato Celebrans ad medium Altaris accessit, Diaconus stans post ipsum expectat, donec Offertorium dicat, tum ad ipsum ascendens, & à dextris stans junctis manibus, de manu Subdiaconi Calicem accipit, detegit, pallam removet, eamque prope Corporale collocat, ita ut facile prehendi possit: deinde Patenam cum Hostia arripens, prius Patenam (tum etiam manum Celebrantis) osculatur, & porrigit. Post hæc Calicem à Subdiacono accipiens, & ampullam vini à Ceroferario, vinum infundit, ac postquam Subdiaconus parum aquæ infuderit, Calicem sinistrâ elevans, & dextrâ pedem tenens cum debitis osculis Celebranti porrigit, & brachium ejus sustentans dicit cum illo *Offerimus*, deinde positum more solito in Altari Calicem palâ tegit. Subdiacono autem adhuc in cornu Epistolæ stanti Patenam Purificatorio inferius involutam ponit in manu dextra, eamque cooperit extremitate veli superhumeralis, quam tamen traditionem Patenæ in Missa solemnī Defunctorum non facit. Ubi autem Celebrans reliquas Orationes absolverit, ipse sicut in principio Missæ cochlear & naviculam eidem subministrat, & dum is oblata incensat, Calicis pedem tenet, & sinistrâ manu Casulam elevat; dum verò Crucem incensat, Calicem à medio ad latus Epistolæ removet, non tamen extra Corporale, iterumque postea reponit. Quando per medium Altaris transit, cum Celebrante genuflexionem facit, postquam autem hic incensationem absolverit, thuribulum ab eo accipiens, ipsum ter more solito incensat, & dum ille lavat manus, ipse cum Thuriferario ad planum in cornu Epistolæ vadit, ibique facta genuflexione incensat primò astantes in Choro, tum Subdiaconum, & postremò à Cæremoniario incensatur. Cùm dicitur Præfatio, stat retrò post Cele-

Celebrantem, & paulò antè, quàm dicatur *Sanctus*, ad Altare accedit, & cum Celebrante id media voce, & parùm inclinatus dicit, indèque iterum ad *Benedictus* se erigens, crucèque signans, factâ genuflexione ad sinistrum Celebrantis latus se confert, iterùmque genuflectens, de libro servit manus habens in eodem libro sustentando occupatas.

II. Quando Celebrans dicit: *Quam oblationem*, ipse factâ genuflexione transit ad dextram Celebrantis, ubi iterum in superiore gradu Altaris genuflectit, & cum elevatur SS. Sacramentum, fimbrias Planetæ sinistrâ elevat, dextrâ pectus pulsat, & quando opus est, se erigens, Calicem discooperit, vel tegit, & cum Celebrante genuflectit. Quando verò Celebrans Calicem consecrat, non genuflectit, sed ad latus paululum retrò Celebrantem adstat, uti non multos ante annos Alexander VII. decrevit, ob memoriam & imitationem S. Laurentij, qui S. Xysto Pontifici Sanguinem offerenti adstitisse legitur. Peractâ Consecratione iterum flectit, & post oblatum Calicem, eundem cooperit, & factâ genuflexione ad sinistram Celebrantis transit, eique, ut antea, ministrat. Deinde iterum transit ad sinistram Celebrantis, eique ut antea ministrat. Dum Celebrans dicit *Nobis quoque peccatoribus*, pectus cum ipso percutit, sicut & Cruce se signat, quando Celebrans illa verba: *Omni benedictione*: pronuntiat. Quando ad verba: *per quem hac omnia*: ventum est, iterum factâ genuflexione ad dextram redit, & novâ genuflexione præmissâ Calicem detegit, genuflectit, surgit, & stans Calicis pedem, dum Celebrans super Calicem Crucem format, duobus digitis tenet, & Hostiâ à Celebrante depositâ, iterum genuflectit, & Calicem cooperit.

III. Dum Celebrans Præfationem (ut Gavantus loquitur) ad *Pater noster* canit, ipse factâ genuflexione vadit post Celebrantem, ibique stat usque ad verba: *Et dimitte &c.* his enim cantatis genuflectens per breviorè viam ad Celebrantis dextram ascendit, & acceptam à Subdiacono Patenam illi porrigit, priùs tamen Purificatorio abstersam, osculisque præmissis. Quando autem Celebrans se Cruce signat, & genuflectit, ipse quoque hæc facit, simulque Calicem pro Hostia dividenda detegit, iterùmque cooperit, semper genuflectens. Factâ divisione Hostiæ, cum Celebrante dicit *Agnus*

DEI pariter inclinatus, & pectus percutiens; tum genuflectit usque ad finem Orationis *pro Pace*, quâ finitâ surgit, & extra Corporale Altare osculatur, non tamen ponens manus super eo: postea pacem accipit à Celebrante, ita eundem complexus, ut utramque manum sub humerum ejusdem ponat, dicentique *Pax tecum*, respondeat, *Et cum Spiritu tuo*, caputque ante & post complexum inclinet. Acceptâ pace mox genuflectit, descendit ad infimum gradum, & similiter pacem Subdiacono dat, ita ut ipse manum utramque super humeros ejus ponat, genâque finistrâ finistræ ejusdem genæ appropinquet. Tum faciens iterum genuflexionem accedit ad librum, & Celebranti assistit; cùm verò hic dicit: *Domine, non sum dignus*: pectus percutit, & Sacramentum adorat, ipse idem facit, profundè, dum Celebrans se communicat, versùs Altare inclinatus.

IV. Ubi Celebrans ablutionem accipit, librum ipse clausum cum Cussino accipit, & facta cum Subdiacono genuflexione defert ad cornu Epistolæ, transeundo per secundum gradum. Inde cum Celebrante ad librum accedens, vel ad medium rediens, & à tergo stans, postquam is finitis Orationibus *Dominus vobiscum* cecinit, ipse genuflectit, & vertens sese: *Ite Missa est* (vel sine versione *Benedicamus* aut *Requiescant*) cantat, quo absoluto iterum vertit se ad aram, & in secundo gradu à dextris Celebrantis flectit, caput profundè inclinat, & Cruce se signat, dum Celebrans Populum benedicit. Tum surgens ad cornu Evangelij vadit, & Celebranti Evangelium legenti assistit, & in fine, si Evangelium ex libro dicatur, librum claudit.

V. Finito Evangelio redit cum Celebrante ad medium Altaris, factâque Cruci reverentiâ ad planum descendit, ubi repetitâ reverentiâ debitâ, dat Celebranti birretum, & suum ipse à Cæremoniario accipit, sicque ordine, quo egressus est, redit, ita tamen, ut, ubi ad Sacristiam venerit, expectet stans cum alijs in recta linea, donec Celebrans, cui reverentiam facit, transiverit, tunc enim ipse sequitur, & in Sacristiam ubi venerit, primùm Cruci, postea Celebranti reverentiâ factâ, eundem in vestibus exuendis juvat, & tum demum suas exuit.